

Resultaten en analyse Stadsnatuurmeetnet Leiden 2014 en 2015

6 RESULTATEN VISSSEN

In 2014 is een aantal belangrijke watergangen bevestigd, buiten de voormalige vistracés, om meer kennis over de verspreiding van vissen in Leiden te krijgen (Moerland & Andeweg, 2014a). Daarnaast zijn de gegevens van Aaf Verkade meegenomen in de analyse. In totaal zijn elf soorten vissen aangetroffen, met onder andere beschermde soorten als Bittervoorn *Rhodeus amarus* en Rivierdonderpad *Cottus perifretum*. De beschermde Kleine modderkruiper is binnen Leiden wijdverspreid en in 17 kilometerhokken gevonden. Bittervoorn komt meer in de randzone van de stad voor, ook in de sloten van de Oostvlietpolder en Cronesteyn. Rivierdonderpad is overal te verwachten waar een stenige ondergrond is.

Het aantal soorten en de betreffende soorten is in hoge mate beïnvloed door de methode. Grote vissen als Snoekbaars *Sander lucioperca* en Paling *Anguilla anguilla* worden niet zo snel gevestigd met een schepnet.

Alle gegevens uit het natuurmeetnet gezamenlijk genomen, dat zijn 3.218 waarnemingen (54.900 exemplaren), zijn in Leiden 21 soorten vissen vastgesteld. Twee hiervan zijn opgenomen op de Rode lijst Vissen (Staatscourant 36471, d.d. 23-10-2015): Kroeskarper *Carassius carassius* (Kwetsbaar) en Rivierdonderpad *Cottus perifretum* (Kwetsbaar) met respectievelijk 9 en 164 waarnemingen.

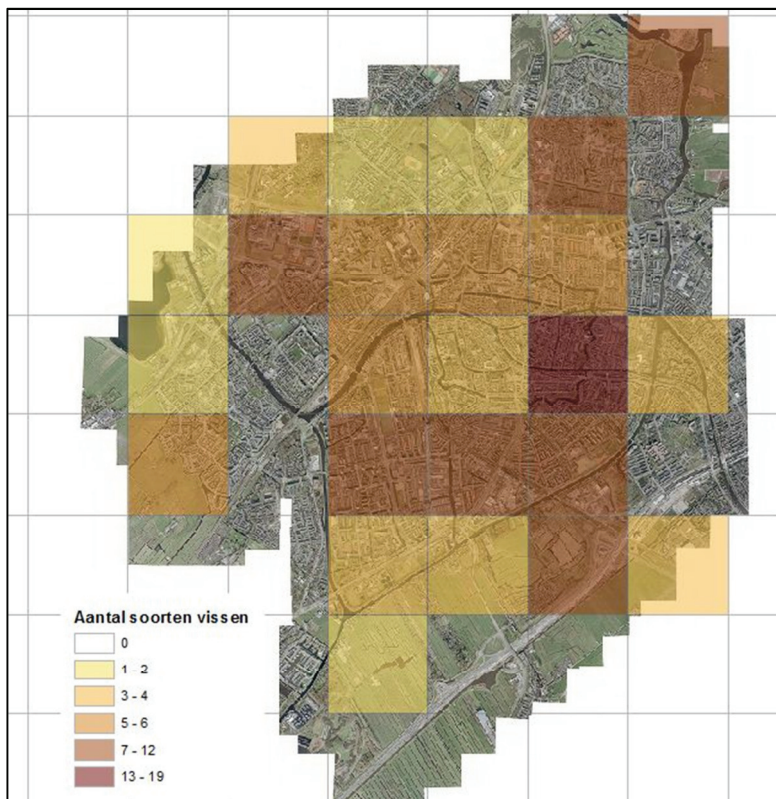
Tabel 6. Overzicht visfauna Leiden op basis van bSR-natuurdatabase.

Nlse naam	Soort	aantal waarnemingen	presentie # km-hokken
Brasem	<i>Abramis brama</i>	513	7
Brasem / Kolblei	<i>Abramis brama</i> / <i>Blicca bjoerkna</i>	20	1
Paling	<i>Anguilla anguilla</i>	22	3
Kolblei	<i>Blicca bjoerkna</i>	5	2
Kroeskarper	<i>Carassius carassius</i>	9	4
Giebel	<i>Carassius gibelio</i>	1	1
Kleine modderkruiper (FFW)	<i>Cobitis taenia</i>	54	13
Rivierdonderpad (FFW)	<i>Cottus perifretum</i>	164	3
Karperachtige (onbepaald)	<i>Cyprinidae spec. indet.</i>	178	4
Karper: onbepaald	<i>Cyprinus carpio</i>	67	5
Schubkarper	<i>Cyprinus carpio var.</i>	6	1
Hybride Karper x Goudvis	<i>Cyprinus carpio x Carassius auratus</i>	2	2
Snoek	<i>Esox lucius</i>	361	13
Driedoornige stekelbaars	<i>Gasterosteus aculeatus</i>	4	3
Pos	<i>Gymnocephalus cernuus</i>	48	3
Vetjje	<i>Leucaspius delineatus</i>	10	4
Baars	<i>Perca fluviatilis</i>	797	17
Bot	<i>Platichthys flesus</i>	2	1
Marm grondel	<i>Proterorhinus semilunaris</i>	3	1
Tienddoornige stekelbaars	<i>Pungitius pungitius</i>	55	16
Bittervoorn (FFW)	<i>Rhodeus amarus</i>	19	7
Blankvoorn	<i>Rutilus rutilus</i>	378	15
Snoekbaars	<i>Sander lucioperca</i>	2	1
Ruisvoorn	<i>Scardinius erythrophthalmus</i>	167	9
Zeelt	<i>Tinca tinca</i>	329	16
Totaal		3216	24

De Marm grondel *Proterorhinus semilunaris* is een nieuwkomer in Leiden. In 2014 ontdekte Aaf Verkade meerdere exemplaren in de Leidse haven. Het aandeel exoten in bovenstaande lijst is (nog) beperkt. Een sterk in opmars zijnde soort, de Zwartbek grondel *Neogobius melanostomus*, heeft Leiden nog niet bereikt, maar is wel hard onderweg. Hij heeft via de Schie Delft bereikt en zal in de komende jaren via de Vliet Leiden bereiken.

In Rotterdam is bekend dat op plekken waar deze soort verschijnt Rivierdonderpad verdwijnt. Diverse andere uitheemse soorten worden overigens tegenwoordig als ingeburgerd beschouwd, zoals de Snoekbaars en Bittervoorn.

De diversiteit in vissen wordt in Figuur 12 per kilometerhok gevisualiseerd. Niet zozeer de werkelijke diversiteit wordt hiermee gepresenteerd, maar eerder de onderzoeksinspanning. Toch kunnen per water grote verschillen optreden. In de Leidse binnenstad zien we soorten die veelal liefhebbers zijn van stenige milieus, zoals Rivierdonderpad, Pos *Gymnocephalus cernuus* en ook Baars *Perca fluviatilis*. Tijdens een nachtelijke zaklampinventarisatie in de binnenstad werden Baarzen talrijk gezien. Daar waar meer structuur aan watervegetatie ontstaat, zijn ook soorten als Bittervoorn, Zeelt *Tinca tinca* en snoek *Esox lucius* te vinden.

Figuur 12. Aantal waargenomen soorten vissen per Leids kilometerhok. Nota bene, aantal is sterk afhankelijk van de onderzoeksinspanning. Zie bijvoorbeeld kilometerhok 94-463, met de Havenwijk, waar een intensief onderzoek plaatsvindt door buurtbewoners.

Dat het Leidse Rijnwater nog onderdeel uitmaakt van een echt riviersysteem, valt af te leiden uit de Leidse waarnemingen van Bot *Platichthys flesus*. De voortplanting vindt plaats in marien gebied, vaak 50 tot 100 kilometer uit de Nederlandse kust (Kranenbarg *et al.* 2015). Juvenile Botten trekken vervolgens de brakke en zoete rivieren op, om na twee tot drie jaar weer terug te keren naar zee. In Leiden is de soort in de Havenwijk waargenomen, een teken dat de Rijn vanaf zee ondanks diverse sluisen nog steeds bereikbaar is. Ook de waarneming van het Zuiderzeekrabje *Rhithropanopeus harrisii* op 10 maart 2012 in de Haven (waarnemer Aaf Verkade) laat zien dat het mariene milieu in Leiden vertegenwoordigd is.